

◆ حمید محمدی

کوپن سهام و موانع کاهش فقر

چندی پیش نیز رییس جمهوری اعلام کرد که طرح سهام عدالت از دهه فجر اجرایی می‌شود. متعاقب این اظهارات وزارت رفاه هم از شناسایی ۷ میلیون واجد شرایط دریافت این سهام خبر داد تا اجرایی شدن این طرح که مشابهت زیادی با طرح کوپن سهام یا گسترش مالکیت سهام دارد، قطعی شود. هرچند که اجرای این طرح موجب گسترش کمی بازار سهام در ایران می‌شود ولی کارشناسان موفقیت واگذاری سهام عدالت را در کاهش دامنه فقر در جامعه ایرانی با موانع جدی رو به رو می‌دانند. به اعتقاد کارشناسان این طرح تشابه بسیاری با طرح شکست خورده کوپن سهام اجرا شده در کشورهای اروپای شرقی طی دهه ۹۰ قرن گذشته میلادی دارد.

بر این اساس ۲ میلیون تومان سهام عدالت که کمتر از حدی است که بتواند باعث بهبود رفاه اقشار محروم شود به واسطه بالا بودن نرخ ربحان نقدینگی در میان این اقشار به سرعت به پول نقد تبدیل خواهد شد.

بدین ترتیب گذشته از افزایش دارایی مالی طبقه ثروتمند که خریدار سهام فقرا خواهند بود، نقدینگی بالایی به اقتصاد تورم زای ایران تزریق خواهد شد و قدرت خرید گروه هدف یعنی فقرا بیش از پیش کاسته خواهد شد.

همچنین تجربه کشورهای اروپای شرقی حاکی از فسادپذیری بالای اجرای این گونه طرح‌هاست. در همین حال کارشناسان معتقدند در شرایطی

که طرح هدفمندسازی یارانه‌ها در دو دولت آقای خاتمی به دلیل ناتوانی وزارت رفاه و تامین اجتماعی در شناسایی طبقه محروم به مرحله اجرا در نیامد، چگونه ممکن است این بار وزارت رفاه و تامین اجتماعی بتواند در دوره کوتاه مدت برآورد درستی از طبقه فقیر جامعه ایران به دست آورد.

برخی از منتقدین این طرح نیز بر این باورند که بخش عمده‌ای از شرکت‌های دولتی زیان ده هستند و در شرایط فعلی تنها با کسب یارانه‌های دولتی به فعالیت خود ادامه می‌دهند و توزیع سهام آنها به معنای توزیع عمومی زیان است.

از سوی دیگر توزیع عادلانه سهام سودآور و زیان ده میان میلیون‌ها ایرانی فقیر از جمله چالش‌های اجرایی دیگر این طرح است.

علاوه بر این در موعد اجرای این طرح که مطابق مصوبه دولت آقای احمدی نژاد حداقل دو سال به طول خواهد انجامید، ارزش سهام دریافت‌کنندگان اولیه بیش از فقرا در نوبت واگذاری سهام تغییر خواهد کرد و این خود زمینه بی‌عدالتی را در روند اجرای طرح سهام عدالت به وجود خواهد آورد.

در مقابل تدوین کنندگان طرح بر این باورند که با ممنوع‌سازی فروش سهام عدالت تا ۲ سال و تشکیل صندوق‌های سرمایه‌گذاری بزرگ که سهامدار شرکت‌های دولتی خواهند بود، مشکل همگن‌سازی سهام عدالت و جنبه‌های تورمی آن را رفع خواهند کرد.

موافقان طرح نیز معتقدند که با توزیع موفق سهام عدالت دارایی مالی طبقه فقیر افزایش می‌یابد و با حفظ یک سهم طلایی در هر شرکت به نام دولت مشکلی در اداره شرکت‌های سهامی عام شده به وجود نمی‌آید.

گذشته از این اجرای این طرح در یک استان نمونه، این فرصت را برای دولت فراهم می‌کند تا نسبت به رفع مشکلات توزیع سهام عدالت اقدام کند.

کارشناسان معتقدند این طرح گذشته از ایجاد سیستمی فسادپذیر، در بلندمدت و پس از گذشت دوران غیرقابل فروش بودن سهام اثرات توری به همراه خواهد داشت. با وجود آنکه اعلام شده است سهام واگذار شده برای مدت چند سال غیرقابل فروش اعلام می‌شود، اما امکان واگذاری و فروش سهام به طرق غیرمعارف مانند فروش به طریق وکالتی وجود دارد که اجرای طرح را با شکست مواجه می‌سازد و موجب تزریق نقدینگی عظیمی به اقتصاد متورم ایران می‌شود.

البته در این خصوص رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی معتقد است که در طرح سهام عدالت که از سوی دولت به اجرا در خواهد آمد، سهام توزیع شده در کوتاه مدت نیز قابل فروش خواهد بود.

اگر فرض شود که امکان فروش سهام به هر طریقی در کوتاه مدت وجود نداشته باشد و مکانیسم‌های کنترلی لازم در این خصوص اندیشیده شود باز هم در کوتاه مدت و در دوره

در دو انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا و مجلس هفته، فرمانده اقتصادی ائتلاف آبادگران، احمد توکلی، از بررسی طرح کوپن سهام برای اصلاح روند خصوصی سازی خبر داد.

هر چند وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز با طرحی حسین عبده تبریزی، دبیر کل بورس اوراق بهادار تهران، مشغول بررسی مجدد طرح گسترش مالکیت عمومی سهام شد اما رویکرد دیر هنگام دولت اصلاح طلب به این طرح موجب شد تا با پیروزی آقای احمدی نژاد در انتخابات اخیر ریاست جمهوری ابتکار عمل در اجرای این طرح در اختیار دولت محافظه کار آینده قرار گیرد.

با توجه به قربانت سیاسی موجود میان آقای توکلی و دولت آینده احتمال اجرای طرح کوپن سهام که در مرکز پژوهش های مجلس نهایی شده، قوت گرفته است.

مطابق کلیات منتشر شده این طرح قرار است بخش قابل توجهی از سهام شرکت های دولتی به صورت رایگان و در ازاء دریافت کوپن های مخصوص به اقتضا ر کم درآمد ایرانی واگذار شود تا سهم این بخش از جامعه از فروش شرکت های دولتی به صورت افزایش سطح درآمد محفوظ باشد.

ماهیت این طرح با طرح گسترش مالکیت عمومی سهام تفاوت چندانی ندارد. در طرح گسترش مالکیت عمومی سهام به هر ایرانی ۱۰ میلیون تومان سهام واگذار می شود برای خانوارهای کم درآمد مبلغ سهام واگذار شده طی ۱۰ سال از محل سود سالانه سهام پرداخت می شود ولی خانوارهای ثروتمند باید ۴۰ درصد ۱۰ میلیون تومان را به طور نقدی پرداخت کنند و مابقی را از محل سود سالانه سهام تامین کنند.

طرح کوپن سهام یا گسترش مالکیت عمومی سهام طرحی است که در کشورهای اروپای شرقی در دوران حاکمیت کوپنیسم بر این کشورها تجربه شده و شکست خورده است.

در همین حال دولت محمود احمدی نژاد نیز یک ماه پیش مقرر کرد تا پایان سال جاری خورشیدی واگذاری سهام عدالت به خانوارهای فقیر ایرانی شروع شود.

مطابق این مصوبه وزارت اقتصادی و دارایی موظف شده تا بر پایه گزارش وزارت رفاه و تامین اجتماعی در مورد شناسایی خانوارهای فقیر، واگذاری ۲ میلیون تومان سهام شرکت های دولتی را به ازاء

هر فرد فقیر به عنوان نمونه در یک استان ایران تا پایان امسال اجرایی کند.

از سوی دیگر اگر مقرر شود، خانوارهای ایرانی دارای سهام مشابهی باشند، باید سهام هر شرکت را بر تعداد خانوارها تقسیم کرد که این کار نیز عملی به نظر نمی رسد. زیرا بسیاری از شرکت های دولتی دارای سرمایه بسیار کمی هستند و واگذاری سهام آنها به همه خانوارها ممکن نیست.

پیش بینی می شود پس از سپری شدن دوران غیر قابل فروش بودن سهام، خانوارهای کم درآمد برای افزایش درآمدهای خود اقدام به فروش سهام کنند که در این صورت باز سرمایه داران و دهک های بالای درآمدی سهام یاد شده را از آنها خریداری می کنند و ثروت و انحصار مالکیت بنگاه های اقتصادی در دست اقلت با درآمد بالا و ثروتمند باقی خواهد ماند.

از سوی دیگر کارشناسان اقتصادی پیش بینی می کنند خانوارهای محروم و با درآمد پایین، درآمدهای حاصله را برای جبران کمبود مصرف خود هزینه کرده و با توجه به میل پایین پس انداز آنها در

بلند مدت و عدم وجود فرهنگ سهامداری در میان آنها وضعیت اقتصادی این طبقه تغییری نخواهد کرد. همچنین این طرح در خصوص نحوه مدیریت بنگاه های واگذار شده، نظارت بر صحت واگذاری ها با ابهام رو به رو است.

در همین حال صاحب نظران مسایل بازار سرمایه معتقدند بورس تهران که ارزش جاری آن تنها ۴۰ میلیارد دلار و در حد ارزش معاملات روزانه بورس نیویورک است کوچک تر از آن است که جوابگوی داد و ستدهای مترتب بر اجرای طرح سهام عدالت باشد.

مطابق آمار رسمی ارزش جاری شرکت های

دولتی اقتصاد ایران بیش از ۵۰۰ میلیارد دلار برآورد می شود که در طول ۱۴ سالی که از اجرای سیاست خصوصی سازی در ایران می گذرد با توجه به ابعاد بازار سرمایه ایران تنها ۳ میلیارد دلار از سهام این شرکت ها واگذار شده است.

با این وجود دولت آینده برای افزایش مقبولیت سیاسی و حفظ ظاهر عمل گرای خود همچنان بر اجرای طرح سهام عدالت اصرار دارد. خواستگاه اجتماعی محمود احمدی نژاد که طبقات فرودست جامعه ایرانی است هم عملی شدن این شعار را الزامی کرده است.

البته آقای توکلی که ریاست مرکز پژوهش های مجلس ایران را نیز بر عهده دارد و وعده کرده که با به کار گماردن یک تیم کارشناسی نقایص طرح کوپن سهام را به سرعت رفع خواهد کرد.

بر این اساس به نظر می رسد محافظه کاران و اصول گرایان تلاش های میان مدت خود را برای جذب سهامداران تازه نفس به بورس را کد تهران و کسب مقبولیت سیاسی لازم را آغاز کرده اند.

شرکت خدمات مسافرتی

اطلس (عضو IATA)

شماره ثبت: ۷۵۴۰ تاریخ تاسیس: ۱۳۳۹/۷/۲۶

بیش از چهارده سال سابقه خدمت

خیابان میرداماد، میدان مادر (محسنی)، خیابان شهید شاه نظری

پلاک ۴۱، صندوق پستی: ۱۹۹۱ - ۱۴۱۵۵

تلفن: ۲۲۲۲۱۰۲۶ - ۲۲۲۲۰۰۶۱ - ۲۲۲۲۰۰۶۲

فاکس: ۲۲۲۲۰۰۶۲